

תיאורי קורסים לשנת תשע"ד:

שם מרצה	שם קורס	תיאור הקורס
ד"ר אליעזר מלכיאל	חקירות פילוסופיות לויטגנשטיין	נקרא בחיבורו המאוחר של לודוויג ויטגנשטיין "חקירות פילוסופיות" (בעיקר בחלקו הראשון, עד סעיף 315). מתוכו נבקש לעמוד על מגמותיו היחודיות בפתרון של שאלות יסודיות בפילוסופיה של הלשון, ועל המשתמע מהן לסוגיות הרות-עולם בפילוסופיה של הרוח ולהבנת מקומו של האדם בעולם. מהנושאים הספציפיים שנעייין בהם: התמונה האוגוסטינית של השפה, משמעות והבנה, צורת חיים, משחקי-לשון, דמיון משפחתי, פרדוקס הפירוש (המכונה גם 'פרדוקס הכללים'), שפה פרטית ועוד. את הקריאה ב'חקירות' נלווה בקריאה בספרות המשנית הענפה על ויטגנשטיין ונעמוד על מחלוקות מרכזיות בפרשנות הגותו
ד"ר אריס מאיר	תיאוריה חברתית ביקורתית	תכלית התיאוריה החברתית ביקורתית, אשר התכוננה ככזו על ידי הוגי אסכולת פרנקפורט, לחולל, באמצעות הדיון הפילוסופי הביקורת, את האפשרות לשינוי ממשי של המציאות. בשיעור זה יוצגו סוגיות ופרקים מרכזיים בתולדות התיאוריה הביקורתית, החל משורשיה המוקדמים בהגות היגל, עבור דרך מושג האידיאולוגיה של מארקס וערעור יסודות המחשבה הביקורתית בהגות ניטשה ועד להוגי אסכולת פרנקפורט אשר טבעו את המונח.
ד"ר יקיר לוין	בין הסכולסטיקה לראשית העת החדשה- תמות מטאפיסיות - 1274-1671 (קורס שנתי)	בקורס נעסוק בסוגיות מפתח מטאפיסיות הן בהגות הסכולסטית והן בהגות המאה ה-17 מתוך מטרה להאיר ולהבהיר היבטים מרכזיים הן של תמונת העולם הסכולסטית ששולטת בכיפה מהמאה ה-13 ועד המאה ה-17, והן של תמונת העולם המכניסטית שמחליפה את התמונה הסכולסטית במאה ה-17, ומהווה את הבסיס לתמונת העולם המודרנית.
ד"ר יקיר לוין	הנפש הפגועה – סוגיות בפילוסופיה של הפסיכיאטריה	בקורס נעסוק בשאלות כמו: מהי הפרעה נפשית וכיצד ניתן להבחין בינה לבין הפרעה נוירולוגית? האם הפרעות נפשיות הן בגדר מחלה? מה מקומם של היבטים תרבותיים וחברתיים בהבנת הפרעות נפשיות? האם הפרעה נפשית כרוכה בשבירה של הרציונליות? מה פירוש הדבר נפש רציונלית? שאלות פילוסופיות שמעלות תופעות כמו התמכרות וכפייתיות, שאלות אתיות שונות שמעלה תופעת ההפרעה הנפשית וכו'.
פרופ' אברהם מנסבך	מבוא לפילוסופיה קונטיננטלית- המאה ה-	הפילוסופיה הקונטיננטלית של המאה ה-19 מתאפיינת בייצוג של שני היבטים: הביטחון של המודרנה באפשרות של קידמה פוליטית, אתית, והאישית על בסיס תבוני, והביקורת על אפשרות זו, שהינה הבסיס

<p>למודרנה המאוחרת. הנושאים שעוברים עירור וביקורת הם, מושג הסובייקט ואינדיבידואל, הרעיונות של אוטונומיה והפעולה, והפיצול תרבות/טבע. הקורס יעסוק בנושאים אלו דרך הרפלקציה הפילוסופית של שישה הוגים: קאנט, היגל, מרקס, ניטשה, בקונין, וקירקגור.</p>	<p>19</p>	
<p>בשלהי תקופת הנאורות ובמהלך המאה התשע-עשרה מתמודדת הפילוסופיה עם השאלה מה המשמעות של פעולה אנושית בכלל, ופעולה מוסרית בפרט. התשובה שמשמעותן וערכן של פעולות נשפטות על-ידי האל שוב אינה אפשרית. התשובה אותה בוחנים רבים מן הפילוסופים של התקופה היא שמשמעותן של פעולות מוסריות צריכה להתגלות במרחב הפוליטי. כך הופך הרעיון של קדמה מוסרית-פוליטית הכרחית בהיסטוריה האנושית לרעיון מרכזי עבור הפילוסופיה. אך, מהצד השני, התבוננות באירועי ההיסטוריה -- במיוחד במהפכה הצרפתית ובאלימות שאחריה -- ואמונה יסודית בחירותו של האדם לעשות טוב או רע מובילות למחשבה שקידמה מוסרית אינה הכרחית כלל וכלל. בשיעור נתחקה אחר המתח הזה בפילוסופיה של המאה התשע-עשרה. נקרא מן הכתבים על ההיסטוריה של: קאנט, שילר, הגל, מארקס, הרדר וניטשה.</p>	<p>הפילוסופיה של ההיסטוריה</p>	<p>ד"ר עדו גייגר</p>
<p>נדמה כי מוסכם על הכל שלאפלטון חסר מושג הדומה ל"סובייקט" במובן של הפילוסופיה המודרנית, וזאת מכמה סיבות: נטען שהוא לא הגיע להמשגה מספקת של החשיבה הרפלקסיבית, שלא האמין באפשרות של ידיעת עצמית או המעיט בחשיבותה הפילוסופית בהשוואה לידיעת האידיאות, שלא התייחס לתופעת הרצון (volition), וכו'. בקורס הזה ננסה להבין כיצד אפלטון מתייחס לנפש בדיאלוגים שלו ומאיפה נובעים ההבדלים בין התפיסתו את הנפש לבין התפיסה המודרנית של סובייקט. האם גישתו של אפלטון יכולה להיות שוב רלוונטית היום, לאחר שגם ההגות המודרנית החלה לפקפק ביכולת של מושג הסובייקט לתפקד כיסוד פילוסופי ראשוני כפי שהיה מאז דיקארט?</p>	<p>נפש וידיעה עצמית בפילוסופיה של אפלטון</p>	<p>ד"ר אנדרו גרמן</p>
<p>הסמינר יעסוק בשאלות המרכזיות של פילוסופיה של אמנות, כגון מהן תכונות אובייקטיביות ותכונות סובייקטיביות של שיפוט על-אודות יצירות המשויכות לתחום אמנות והן מה הוא מעמדו של המושג אמנות בכלל וביחס לאובייקטיביות השיפוט בפרט. הגישה בסמינריון תהיה אנליטית תוך הבאת דוגמאות היסטוריות מסוימות.</p>	<p>סוגיות באסתטיקה בפילוסופיה של אמנות</p>	<p>פרופ' גבריאל מוקד</p>
<p>Baruch Spinoza is a notoriously controversial figure, he has his great admirers such Hegel, Einstein and Ben-Gurion and those who opposed him vehemently. In this seminar we will look closely at his</p>	<p>מקורות הנורמטיביות</p>	<p>ד"ר עדו גייגר</p>

<p>magnum opus the Ethics and will be introduced to his metaphysical system. We will inquire into what it means to be finite in a metaphysics that admits of only an infinite substance, what if any, implication this has with regard to ethics and finally the sense and way in which we can reach .Salvation</p>		
<p>קורס זה מהווה סקירה מקיפה של ההגות היוונית הקלאסית מתחילתה בפילוסופים הקדם-סוקראטיים ועד לאפלטון ואריסטו. הקורס יימשך שני סמסטרים – סתיו ואביב.</p> <p>במהלך העיון שלנו נלמד כיצד מספר שאלות יסוד חוזרות ועולות אצל כל ההוגים הנדונים ונעמוד על הנסיונות לענות עליהן. הנסיונות הללו קבעו את דמותה של הפילוסופיה ביוון ואת גילגוליה של כל החשיבה הפילוסופית - הן על היקום והן על החוויה האנושית - עד ימינו. כך יתאפשר לנו לראות את הפילוסופיה היוונית, ואת הפילוסופיה בכלל, לא כסידרה של דעות מוזרות שנאמרו ע"י הוגה זה או אחר, אלא כאחדות של שאלות בעקבות המוזרות של החוויה עצמה.</p> <p>בין היתר ייסוב הדיון סביב הנושאים הבאים: מהות החקר פילוסופי, מבנה היקום, מושא הידיעה והנסיונות להגדיר מהי ידיעת אמת, טיב הנפש ומבנה היכולות שלה, השלמות האנושית והדרכים להשגתה.</p>	<p>מבוא לפילוסופיה יוונית</p>	<p>ד"ר אנדרו גרמן</p>
<p>הקורס יעסוק באחת התקופות המרתקות ביותר בתולדות הפילוסופיה. תוך סקירה של הדמויות החשובות של התקופה נבחן את יחסן לשאלות בנוגע לטבע האל ואפשרות ההוכחות לקיומו, טבעם של הגופים הפיזיקליים והחלל, סוגיית הקשר בין הגוף והנפש, וגבולות הידע האנושי. כמו כן נהיה עדים לעימות החרף בין רציונליזם לאמפיריציזם והדרך שבה קאנט מנסה לפשר בין שתי הגישות הללו ונשאל את עצמנו אם הוא אכן הצליח.</p>	<p>מבוא לפילוסופיה חדשה</p>	<p>ד"ר נעה שיין</p>
<p>מהי פילוסופיה? מה מבקשים העוסקים בה? מה ערך יש לעיסוק זה? מילולית, "פילוסופיה" פירושה אהבת (פילו) החכמה (סופיה), אך מהו פשרה של אהבה זו? מה אוהבים הפילוסופים (או למה הם נאמנים) כאשר הם אוהבים את החכמה ומגלים לה מחויבות?</p> <p>בקורס זה נציג כמה מן הפירושים האפשריים למושג אהבת החכמה המגדיר את התחום, ואת הבעיות העולות על דרכה של האהבה הפילוסופית לאור פירוש זה. בעיות אלה הן בעיות הפילוסופיה היסודיות.</p>	<p>מבוא לפילוסופיה כללי</p>	<p>פרופ' יצחק נבו</p>

מדעי הרוח מתיימרים להיות חקר רוח האדם. אבל אם צדק אבגוסטינוס, מאבות הכנסייה הקאטולית, באומרו ש"האדם נעשה לעצמו חידה גדולה" מתחייב מכך שמדעי הרוח יהיו חקר בעיית האדם, הגדרת מהותו, מקומו בעולם וייעודו. בקורס זה ניטול חלק בחקירה זו ע"י דיון שיתמקד בשלוש קבוצות שאלות שהיוו ציר מרכזי עליו נעה החשיבה והיצירה בתרבות המערבית כולה:

1. האמת

a. **אתונה מול ירושלים** – מהי אמת? האם השכל האנושי מסוגל ורשאי לדעת את אמת? כיצד? נדון במחלוקת הרעיונית שמאפיינת את היחסים בין שני הזרמים המרכזיים של תולדות הרוח במערב: התנ"ך מול הפילוסופיה היוונית

b. **המדע: עיוני או מעשי?** כיצד הבינו הוגים עתיקים ומודרנים את המושג "מדע" ואיך אנו מסבירים את השוני הראדיקלי בתפיסה של מטרות המדע בראשית התקופה המודרנית?

2. **הטוב** – האם וכיצד קשור שלימותו הרוחנית של האדם במבנה הפוליטית-חברתי אליו הוא שייך? האם בן האדם הוא מטבעו חיה פוליטית או חיה בודדת? באיזה מובן?

3. **היפה** – מה פשר משיכתנו ליופי? ומה פשר החוויה האסתטית – הן של הצופה ביצירת אומנות והן של האומן היוצר? האם היפה כפוף לאמת ולטוב (המוסרי-פוליטי) או אולי ההיפך?

נעיין בקשת רחבה של טקסטים פילוסופיים וספרותיים, הן מהתקופה העתיקה והן מהתקופה המודרנית. מתוך הקבלה והנגדה של גישות אלו נשכיל לעמוד על התמורות שחלו בהבנת ובהגדרת האנושיות בתרבות המערבית.

The humanities claim to be the study of our *humanitas*, but if Augustine is right that "man has become a riddle to himself" it follows that the humanities are most properly the investigation of the *problem* of man, of man's place in the world, and of the purpose and perfection of the human being. In this class we will take part in that investigation by focusing on a set of problems arising from three traditional concerns which formed

<p>an axis around which so much of Western thought and creativity has revolved: the True, the Good and the Beautiful. We will read a broad range of texts, philosophical and literary, ancient and modern. In contrasting these approaches our goal is to understand, and perhaps judge, the transformations in our self-understanding.</p>		
<p>במבוא לאסתטיקה נתמקד בתקופה ובהוגים עבורם האסתטיקה הפכה לתחום מרכזי בפילוסופיה, התורם תרומה חיונית לשאלות פילוסופיות יסודיות. תקופה זו ומושגיה הם הבסיס לכל דיון מודרני בתחום, וראויים לבחינה מחדש גם על-ידי מי שעיקר עניינם אחר. נתחיל באסתטיקה של קאנט ונבחן שלוש שאלות מרכזיות בהן היא עוסקת: א) מה מאפיין את ההנאה האסתטית מיופיים של אובייקטים בטבע? ב) מה מאפיין את תחושת הנשגבות? ג) כיצד עלינו להבין את מקורן ומשמעותן של יצירות המופת של האומנות היפה? לאחר הדיון בקאנט נבחן כיצד שילר משלב רעיונות הלקוחים מדיונו של קאנט באומנות, בנשגב ובמוסר ויוצר תורה פילוסופית וקורפוס דרמטי הרואים באסתטי, ובאומנות הדרמטית בפרט, כלים של חינוך אסתטי ודרך אל חירות ומוסר. לאחר מכן, נדון בהגל שהוא מקורו של הדיון הפילוסופי השאפתני ביותר באומנויות היפות. נבחן מדוע סבור הגל שהכרח הוא לבטא את האמת (גם) בכליהן של האומנויות היפות; ונשאל מה מבחין את האומנות כדרך לביטוי האמת מהפילוסופיה. נלמד את יסודות תפיסת האומנויות היפות של הגל, המציעה בסיס פילוסופי להבחנה בין תקופות (צורות) שונות בתולדות האומנויות, ובין האומנויות השונות.</p>	<p>מבוא לאסתטיקה</p>	<p>ד"ר עידו גייגר</p>
<p>קורס זה מתרכז בשני נתיבים מרכזיים. אחד, ההתפתחות הפילוסופית של התיאוריה הביקורתית, והשני, הקבלה של רעיונותיו של היידגר על השפה והסובייקט. לגבי התיאוריה הביקורתית, נבחן את הקבלה של היגל ומארקס על ידי פילוסופים של המאה ה-20 כמו אדורנו, האברמס, ופוקו. לגבי מורשתו של היידגר, נתרכז בהרמנויטיקה דרך עבודתו של גדמר, ושל הדקונסטרוקציה של דרידה.</p>	<p>מבוא לפילוסופיה קונטיננטלית עכשווית</p>	<p>פרופ' אברהם מנסבך</p>
<p>תאור הקורס: בקורס זה נפתח שיטה של דדוקציה טבעית על בסיס שתי תורות משלימות של מבנה לוגי. תורת פונקציות האמת (תחשיב פסוקים), בה נעסוק בסמסטר הראשון, ותורת הכימות (תחשיבי הפרדיקטים) בה נתמקד בסמסטר השני. תורות אלה תאפשרנה לנו לקבוע את תקפותם של רוב הטענות בהם אנו נתקלים הן בחיי היומיום והן במסגרת החשיבה המדעית. בנוסף לכך נלמד לזהות דפוסים נפוצים של טיעונים בלתי תקפים (כשלים). הנחיות: הקורס מלווה בתרגיל מחייב. דרישות: תרגילים שבועיים, בוחן ביניים, בחינה בסיום כל סמסטר.</p>	<p>מבוא ללוגיקה תחשיב ופסוקים</p>	<p>ד"ר זליה דראי</p>

<p>קורס זה מהווה סקירה מקיפה של ההגות היוונית הקלאסית מתחילתה בפילוסופים הקדם-סוקראטיים ועד לאפלטון ואריסטו. הקורס יימשך שני סמסטרים – סתיו ואביב.</p> <p>במהלך העיון שלנו נלמד כיצד מספר שאלות יסוד חוזרות ועולות אצל כל ההוגים הנדונים ונעמוד על הנסיונות לענות עליהן. הנסיונות הללו קבעו את דמותה של הפילוסופיה ביוון ואת גילגוליה של כל החשיבה הפילוסופית - הן על היקום והן על החוויה האנושית - עד ימינו. כך יתאפשר לנו לראות את הפילוסופיה היוונית, ואת הפילוסופיה בכלל, לא כסידרה של דעות מוזרות שנאמרו ע"י הוגה זה או אחר בעבר, אלא כמארג של שאלות העולות בעקבות המוזרות הטבועה בהוויה עצמה.</p> <p>בין היתר ייסוב הדיון סביב הנושאים הבאים: מהות החקר פילוסופי, מבנה היקום, מושא הידיעה והנסיונות להגדיר מהי ידיעת אמת, טיב הנפש ומבנה היכולות שלה, השלמות האנושית והדרכים להשגתה.</p>	<p>מבוא לפילוסופיה יוונית</p>	<p>ד"ר אנדי גרמן</p>
<p>הסמינריון יעסוק בשאלות הכרוכות במושג היופי ובתכונות אסתטיות נוספות, תוך קשר לתכונות תבניתיות (גשטאלטונית) ולמושג האמנות. הדיון בסמינריון ישלב גישה היסטורית וגישה אנליטית. כן ייבחן מעמד התכונות האסתטיות והתארים המתייחסים לכך בלשון יום-יום ובזיקה ומושגים של תכונות ראשוניות ולתכונות משניות, מימי דקארט ולוק עד ימינו.</p> <p>This seminar will deal with issues involved in the concept of beauty and other aesthetic questions in connection with gestalt qualities and with the concept of art. The seminar will employ both historical and analytical proceedings. In addition, it will examine the status of aesthetic qualities and predicates in everyday language, and as compared with the classification into primary and secondary qualities from the 17th century to the present</p>	<p>סמינר-מושגי היופי והאמנות ולשון יום יום</p>	<p>פרופ' גבריאל מוקד</p>